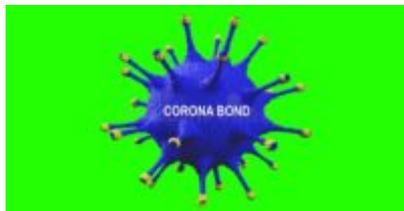

Σπύρος Μαρκέτος

Εξαφανισμένη την κρίσιμη στιγμή, η Ευρωπαϊκή Ένωση άφησε τα μέλη της αβοήθητα στην κατάσταση ανάγκης. [Σπύρος Μαρκέτος, “Την Ευρωπαϊκή Ένωση την είδε κανείς πουθενά;”] Ακόμη χειρότερα, καθώς ξεκινούσε η επιδημία Γερμανία και Γαλλία απαγόρευσαν να σταλούν ιατρικές μάσκες και υγειονομικό υλικό στους λεγόμενους εταίρους. Τα εσωτερικά σύνορα ξανάνοιξαν μόνον όταν η Ιταλία ξεσηκώθηκε ενάντια στις Βρυξέλλες, κι ενώ κινέζικα και ρωσικά αεροπλάνα της έφερναν εξοπλισμό για ΜΕΘ, προστατευτικές στολές και φάρμακα. Η απότομη σιγή ασυρμάτου του θεσμού στον οποίο εδώ και δεκαετίες επένδυσαν τις ελπίδες τους οι ευρωπαϊκές ολιγαρχίες ήρθε ενώ η κρατική παρέμβαση στην οικονομία ξαναζωντανεύει, και ο κόσμος μοιάζει ν’ αντιλαμβάνεται ξανά πόσο κρίσιμο ρόλο παίζει το κράτος στη ζωή του. [David Harvey, “Anti-Capitalist Politics in the Time of COVID-19”, 19 Μαρτίου 2020] Οφείλεται στ’ ότι η ΕΕ δεν μπορεί να παρακάμψει ένα δυσεπίλυτο δίλημμα, που περιγράφεται στο δεύτερο μέρος αυτού του άρθρου.

Ρωσία, Κίνα, ΗΠΑ

Εντυπωσιάζει σε βάρος της ΕΕ η σύγκριση με Ρωσία και Κίνα. Η τελευταία, μολονότι πρώτη αντιμετώπισε τη μαζική εξάπλωση του ιού, και αρχικά έκανε λάθη, αντέδρασε αποφασιστικά και μοιάζει πλέον να ελέγχει την επιδημία. Το πέτυχε επιβάλλοντας καραντίνα, κλείνοντας την οικονομική δραστηριότητα στις περιοχές που πλήγηκαν, αναζητώντας συστηματικά τους φορείς του ιού και απομονώνοντας όλες τις επαφές τους σε νεόδμητα νοσοκομεία, επιταγμένα ξενοδοχεία και αλλού. Κινήσεις αποτελεσματικές, τις οποίες όμως η Δύση δεν συζητά καν. [Coronavirus – How To Lift Lockdowns And Why We Should All Wear Masks]

Η Ρωσία επίσης πήρε δραστήρια μέτρα προστασίας με αυστηρή και στοχευμένη καραντίνα, φόρους στο κεφάλαιο, άδεια με πλήρεις αποδοχές σ’ όλους τους εργαζόμενους που δεν κινητοποιούνται στην αντιμετώπιση της επιδημίας (ήδη για τρεις εβδομάδες, μάλλον θα παραταθεί), αναβολή του προγραμματισμένου δημοψηφίσματος (αντίθετα από τη Γαλλία), κοινωνικές παροχές χωρίς δικαιολογητικά, άφθονα επιδόματα και άδειες μετ’ αποδοχών ως το 2021, και πάγωμα σε τοκοχρεολυτικές δόσεις οφειλετών, καταβολή φόρων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ασφαλιστικές εισφορές αυτοαπασχολούμενων, και πτωχεύσεις

στις περιοχές που έπληξε η επιδημία. [Andrew Korybko, “Russia Is Responding Better Than Everyone Else To World War C”]. Πολλές άλλες χώρες της Ασίας εφάρμοσαν ανάλογη πολιτική με της Κίνας και της Ρωσίας, με ενθαρρυντικά αποτελέσματα.

Από την άλλη μεριά οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν συγχυσμένα την εξάπλωση της επιδημίας στο λαό τους, προφανώς δεν τις πολυενδιαφέρει αυτός. Ωστόσο αποφάσισαν ακαριαία να προσφέρουν ισχυρή προστασία στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ψήφισαν το μεγαλύτερο στην ιστορία πακέτο στήριξης της οικονομίας (με κρατικό δανεισμό) 2 τρισεκατομμυρίων, υπερδιπλάσιο εκείνου με τ’ οποίο αντιμετώπισαν την κρίση του 2007-8. Το δόλωμα για να ηρεμήσει ο λαός είναι 1.200 δολάρια για τις λαϊκές οικογένειες, συν 500 δολάρια επιπλέον για κάθε παιδί, πάγωμα κάποιων χρεών, κι ενίσχυση των επιδομάτων ανεργίας. Συνολικά ενισχύουν τα λαϊκά στρώματα με 600 δις, ή 30% του πακέτου, αλλά πολλαπλάσιες παροχές δίνουν στο κεφάλαιο. Στις μεγάλες επιχειρήσεις 500 δις (25%), στις μικρές 377 δις (19%), σε κράτος και αυτοδιοίκηση 340 δις (17%), συν 180 δις (9%) για στοιχειώδη προστασία του πληθυσμού στο ιδιωτικό σύστημα υγείας και στον δημόσιο τομέα. [Visual Capitalist, “A Visualization of the CARES Act”]. Η (ιδιωτική) κεντρική τράπεζα παύει πλέον να δεσμεύεται από περιορισμούς στην έκδοση νέου χρήματος, καθώς και από τους προηγούμενους κανόνες διαφάνειας, ενώ αποκτά το δικαίωμα να στηρίζει πρακτικά απεριόριστα εκείνες τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που κατά βούλησιν θα επιλέγει. Αξιοποιείται λοιπόν ο πανικός για να επιβληθεί μόνιμη κατάσταση ανάγκης στην οικονομία, που θα μπορούσε και να χαρακτηριστεί σοσιαλισμός για τους πλούσιους και τους ημέτερους αλλά άγριος φιλελευθερισμός για το λαό. Η κρίση έγινε ευκαιρία για κάποιους, όπως είχε γίνει, σε μικρότερη κλίμακα, και μετά τον τυφώνα Κατρίνα.

Προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τέτοια έκτακτα μέτρα σταθεροποίησης είναι αριστερά ή δεξιά; αυτό μάλλον εξαρτάται από τη γενική κατεύθυνση της πολιτικής που εφαρμόζεται. Αυτή στις ΗΠΑ θα μπορούσε να χαρακτηριστεί φιλελεύθερη ακροδεξιά, στην Κίνα εξισοροπητική ταξικού συμβιβασμού, ενώ στη Ρωσία συντηρητική. Ωστόσο η αντιπαραβολή μ’ αυτά τα μέτρα δείχνει πόσο ακροδεξιά φιλελεύθερη πολιτική ασκεί η Ευρωπαϊκή Ένωση εδώ και δεκαετίες. Πολιτική τοξική και κατεξοχήν ταξική, πατριαρχική, ιμπεριαλιστική, ρατσιστική και οικολογικά καταστροφική, που αναζωπυρώνει εθνικά και θρησκευτικά μίσση παρά τον ρηχό κοσμοπολιτισμό που επαγγέλλεται. Πολιτική υπέρ του σκληρού πυρήνα της ΕΕ σε βάρος της περιφέρειας και των φτωχών χωρών, υπέρ των ολιγαρχών και του μεγάλου κεφαλαίου σε κάθε μία από τις χώρες μέλη σε βάρος του λαού, υπέρ των ανδρών σε βάρος των γυναικών που επωμίζονται κυρίως τα βάρη της κρίσης, και τελικά πολιτική καταστροφική για αδύναμες ομάδες όπως

πρόσφυγες, μετανάστες και ρομά. Με δυο λόγια, πολιτική υπέρ των λίγων και ισχυρών πλούσιων σε βάρος των πολλών και αδύναμων φτωχών. Που αναδεικνύει αφτιασίδωτη την πραγματικότητα, ότι είμαστε σκλάβοι του κεφαλαίου, καθώς το καπιταλιστικό κράτος χωρίς δεύτερη σκέψη θυσιάζει τις ζωές μας στο βωμό του.

Τα όρια τούτης της πολιτικής ήδη δοκιμάζονται στην Ιταλία, όπου ομάδες πεινασμένων λεηλατούν εμπορικά καταστήματα ενώ λιγότερο πεινασμένοι κατεβάζουν τις σημαίες της ΕΕ από τις δημόσιες υπηρεσίες. Δεν μένεις κλεισμένος στο σπίτι όταν δεν έχεις να φας. Αλλά εδώ, αντίθετα απ' ό,τι έκανε η Κίνα, δεν συζητάμε καν την εξασφάλιση επισιτισμού στους αποκλεισμένους. Καθώς η δημοτικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ήδη καταποντιστεί στην Ιταλία, τα περιθώρια χειρισμών της ιταλικής κυβέρνησης απέναντι στους λεγόμενους εταίρους στένεψαν, πράγμα που αποτυπώνεται στη δηλωμένη άρνησή της να δεχτεί το γερμανικό σχέδιο αντιμετώπισης της κρίσης. Ισπανία και Γαλλία, καθώς και οι μικρές χώρες της περιφέρειας, γνωρίζουν ότι άμεσα θα βρεθούν σε ανάλογη θέση.

Τέσσερις μήνες αφότου ενημερώθηκε επίσημα για την επιδημία στην Κίνα η ΕΕ δεν έκανε το παραμικρό για να την αντιμετωπίσει. Τέλη Μαρτίου συζήτησε χλιαρά μέτρα στήριξης της Ιταλίας και της Ισπανίας, χωρίς αποτέλεσμα. Ακόμη πιο εύλωττα από τις άκαρπες συναντήσεις κορυφής μιλά η αδράνεια των γραφειοκρατικών μηχανισμών. Αφήνοντας κατά μέρος συμβολικές χειρονομίες που έγιναν επί τούτου και όχι στο πλαίσιο θεσμικών αποφάσεων, λόγου χάρη τη μεταφορά λίγων ιταλών και γάλλων ασθενών σε κενές γερμανικές ΜΕΘ ώστε να καλλιεργηθούν ψευδαισθήσεις ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, κανένα πραγματικό μέτρο συμπαράστασης δεν σχεδιάστηκε καν. Αν κάτι τέτοιο σχεδιαζόταν, θα συζητιόταν κιόλας. Αλλά τίποτε τέτοιο δεν συζητιέται. Ευρωπαϊκή πολιτική αντιμετώπισης της επιδημίας ως σήμερα δεν υπάρχει, και η απουσία της επιχειρείται να κρυφτεί πίσω από εκθέσεις ιδεών. [Όπως του αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μαργαριτη Σχοινά]

Μηχανισμοί του χρέους

Η αδράνεια των εθνικών κυβερνήσεων δεν είναι συμπτωματική, αλλ' αντίθετα αποτυπώνει τον τρόπο με τον οποίο έχουν δομηθεί και λειτουργούν η Ευρωπαϊκή Ένωση και η ευρωζώνη. Για να το πούμε σχηματικά, για να πάρουν μέτρα τα σύγχρονα καπιταλιστικά κράτη χρειάζονται πόρους. Στο βαθμό που δεν έχουν δική τους παραγωγική δραστηριότητα βρίσκουν πόρους με δύο τρόπους, ή φορολογούν ή δανείζονται. Τρίτος τρόπος δεν υπάρχει. Μέσα στην ύφεση που έχει ήδη δρομολογηθεί η φορολόγηση της οικονομικής δραστηριότητας θα ήταν καταστροφική, ενώ η φορολόγηση του πλούτου είναι αδιανόητη για τις ολιγαρχικές μας κυβερνήσεις. Απομένει λοιπόν ο δανεισμός. Τα κράτη που δεν

φορολογούν τους πλούσιους δανείζονται απ' αυτούς, και μάλιστα τους πληρώνουν και τόκο γι' αυτό το εκπληκτικό προνόμιο. Αυτό σήμερα οδηγεί στη δημοσιονομική άβυσσο.

Υπολογίζεται ότι η αντιμετώπιση της επιδημίας θα εκτινάξει το χρέος ακόμη και ισχυρών χωρών της ευρωζώνης πάνω από το 150% του ΑΕΠ, ενώ της Ιταλίας γύρω στα 180%.

[Grégory Claeys, Guntram B. Wolff, "COVID-19 Fiscal response: What are the options for the EU Council?", *Bruegel*, 26 Μαρτίου 2020· Silvia Sciorilli Borrelli, Matthew Karnitschnig, "Italy's future is in German hands", *Politico*, 2 Απριλίου 2020· Zsolt Darvas, "The fiscal consequences of the pandemic", *Bruegel*, 30 Μαρτίου 2020]

Ποιός δανείζει τα κράτη; Οι τράπεζες κι άλλοι ιδιώτες επενδυτές, είτε η κεντρική τους τράπεζα, όπως ήταν παλιότερα σ' εμάς η Τράπεζα της Ελλάδος (αλλά τα μέλη της ευρωζώνης απαγορεύεται να δανειστούν από την ΕΚΤ). Όσα κράτη ελέγχουν το νόμισμά τους, όπως η Ελλάδα ελέγχε τη δραχμή μέχρι να δεθεί στο ευρώ, βρίσκουν τέτοιους πόρους βάζοντας την κεντρική τους τράπεζα να "τυπώσει" νέο χρήμα, δηλαδή να το φτιάξει από το πουθενά, χτυπώντας πλήκτρα σε υπολογιστές, και να τους το δανείσει. Όπως είδαμε, για ν' αντιμετωπίσει την επιδημία η κεντρική τράπεζα των ΗΠΑ ήδη "τυπώνει" 2 τρις δολάρια, δηλαδή περίπου το ένα δέκατο του αμερικανικού ΑΕΠ, κι ετοιμάζεται να κυκλοφορήσει πολύ περισσότερα. Οι χώρες-μέλη της ευρωζώνης όμως απαγορεύεται να "τυπώσουν" ευρώ. Αυτό είναι αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία σταθερά αποφεύγει να στεναχωρήσει τη Γερμανία.

Σήμερα λοιπόν οι περιφερειακές χώρες έχουν "μείνει ρέστες". Εκλιπαρούν την ΕΚΤ για κάτι που προτού υιοθετήσουν το ευρώ έφτιαχναν μόνες τους, δημοσιονομικό χώρο γι' αντιμετώπιση της επιδημίας και της οικονομικής κρίσης που ήδη καλπάζει. Τον χρειάζονται για να λάβουν δυο ειδών μέτρα που είναι απαραίτητα, αλλά όχι πάντοτε αρκετά, για κινητοποίηση της οικονομίας ώστε ν' αντιμετωπίσουν την επιδημία. Αφενός άμεση παροχή ρευστότητας με δημόσιες δαπάνες και άλλους τρόπους, και αφετέρου αναβολή στις καταβολές τόκων και ασφαλιστικών εισφορών.

Οι περιφερειακές χώρες όμως αποκρούστηκαν στις συναντήσεις του Γιούρογκρουπ και των αρχηγών κρατών. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις σ' αυτές, μέχρι και στην τελευταία που έληξε χτες, δεν συζητήθηκαν καν πρακτικές πρωτοβουλίες άλλες από χρηματοπιστωτικά μέτρα, που και αυτά μοιάζουν εξαιρετικά ανεπαρκή. Δηλαδή το αν η Ευρωπαϊκή Ένωση θ' αφήσει τις ασθενέστερες χώρες να σώσουν τους πληθυσμούς και τις οικονομίες τους, και με τι αντάλλαγμα θα τους κάνει αυτήν τη χάρη. Ή θα τις βουλιάξει για να σωσει τον σκληρό της πυρήνα, τη Γερμανία και τους δορυφόρους της, καθώς αυτός ο πυρήνας ελέγχει την ΕΚΤ κι επομένως την έκδοση χρήματος. Δείχνοντας την ιεραρχική κι εκμεταλλευτική δομή της, η

ΕΕ δεν βιάζεται και δεν παραχωρεί τίποτε. Παρ' όλες τις ρητορείες περί ισότητας, σε ζητήματα ζωής ή θανάτου αποφασίζουν τα ισχυρά μέλη της, ενώ τ' αδύναμα περιμένουν την άδεια της ΕΚΤ και του Βερολίνου, η οποία δεν έρχεται.

Η επιδημία ανέδειξε τις αληθινές μέριμνες και προτεραιότητες της ΕΕ και της ΕΚΤ, οι οποίες στην Ελλάδα μας μαστίζουν από το 2010. Καταπατώντας τη θέληση του λαού οι "θεσμοί" μας κατέστρεψαν για να σώσουν τις ευρωπαϊκές τράπεζες. Εξαπέλυσαν, με τη συνεργεία των κομμάτων εξουσίας και των ολιγαρχών, διαδικασίες απαλλοτριωτικής συσσώρευσης. Αξιοποιώντας την κρίση που οι ίδιοι πυροδότησαν και άφησαν να κλιμακωθεί, παρέδωσαν στα χέρια εγχώριων και ξένων καπιταλιστών τον δημόσιο πλούτο, τους παραγωγικούς πόρους και την προλεταριοποιημένη εργατική δύναμη.

Η ΕΕ στο τρίστρατο

Ωστόσο η νίκη των ευρωκρατών στην Ελλάδα ίσως αποδειχτεί πύρρεια, καθώς έδειξε στους ευρωπαϊκούς λαούς τι τους περιμένει αν παραδοθούν στα χέρια της ΕΕ. Εξαγγέλλοντας ότι δεν θα έχει η χώρα του τη δική μας τύχη, ο ιταλός πρωθυπουργός απειλεί την Ευρωπαϊκή Ένωση με έξοδο. Ενώ κανένα από τα πλέγματα εξουσίας των χωρών μελών δεν επιδιώκει μια τέτοια έκβαση, η φορά των εξελίξεων ακριβώς στη διάλυση οδηγεί νωρίτερα ή αργότερα. Η Ιταλία δείχνει να το εννοεί, επιβάλλοντας μονομερώς τετελεσμένα γεγονότα

Μετά από ένα αρχικό πακέτο στήριξης της οικονομίας ύψους 350 δις, η ιταλική κυβέρνηση στις 4 Απρίλη ανακοίνωσε άλλα 200 δις νέα δάνεια σ' επιχειρήσεις, και τα πέρασε από τη βουλή τη Δευτέρα, δηλαδή προτού αρχίσει η σχετική διάσκεψη του Γιούρογκρουπ, μαζί με άλλα 200 δις για στήριξη των εξαγωγών, συνολικά 750 δις. Προβλέπονται επίσης φορολογικές απαλλαγές, κρατικές εγγυήσεις επιχειρηματικών δανείων, πιστώσεις για αγορά εξοπλισμού προστασίας από την επιδημία, καθώς και προστασία των στρατηγικών τομέων της οικονομίας ώστε να αποτραπεί η εξαγορά τους από ξένες επιχειρήσεις. Με άλλα λόγια η Ιταλία, για να προστατεύσει την οικονομία της, μονομερώς και άμεσα νομοθέτησε όλα τα μέτρα που η Ευρωπαϊκή Ένωση απαγόρευσε στην Ελλάδα κατά τη μνημονιακή περίοδο. Μάλιστα το έκανε προτού καν συζητήσει τους όρους με τους οποίους θα πάρει από την ΕΚΤ αυτά τα 750 δις, τα οποία σήμερα δεν έχει. Η σχετική σύνοδος του Γιούρογκρουπ (7-9 Απριλίου) όμως αποφάσισε, με μεγάλη δυστοκία, απλώς να της πιστωθούν περίπου 40 δις. Παραμένει ανοιχτό ζήτημα το πώς θα χρηματοδοτηθεί η αντιμετώπιση της επιδημίας σ' ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Ιταλία, ίσως και άλλες χώρες της περιφέρειας, υπό την πίεση των λαών τους, ενδέχεται

πράγματι να εγκαταλείψουν την ΕΕ ώστε να βρουν πόρους για ν' αντιμετωπίσουν την επιδημία και την επερχόμενη οικονομική κρίση. Αν αυτό συμβεί, οι εξελίξεις σε κάθε χώρα θα οριστούν κυρίως από εσωτερικούς συσχετισμούς δυνάμεων και κατεξοχήν από το αν θα μπορέσει να χτιστεί μια αριστερά με μαζικό έρεισμα και σαφές πολιτικό σχέδιο. Ακούγεται ακραίο κάτι τέτοιο, αλλά η αστάθεια είναι δομικό στοιχείο του σημερινού συστήματος, και τον τελευταίο μήνα συνέβησαν πολλά πράγματα που έμοιαζαν απίθανα.

Σε κάθε περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση, με σαφώς μειωμένη αίγλη πλέον, δύσκολα θ' ανακάμψει. Για την ώρα η ΕΚΤ ενδιαφέρεται να σώσει τις τράπεζες. Εξάγγειλε αγορές τίτλων που σταθεροποίησαν κάπως τα ελληνικά και ιταλικά ομόλογα, αλλά σαφώς ανεπαρκείς, και δεν έχει ανακοινώσει ουσιαστικά μέτρα για τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας που στροβιλίζεται στην κρίση, πόσω μάλλον για την ανακούφιση των λαϊκών στρωμάτων.

Δυο κύριες "λύσεις" συζητούνται αυτήν τη στιγμή στο πλαίσιο της, εξίσου δυσεφάρμοστες. [Γι' άλλες φιλελεύθερες λύσεις που συζητούνται βλ. Grégory Claeys, Guntram B. Wolff, "COVID-19 Fiscal response: What are the options for the EU Council?", *Bruegel*, 26 Μαρτίου 2020, διαθέσιμο στο · μια νεοκεϋνσιανή πρόταση βλ. στο Positive Money Europe, "Helicopter money as a response to the COVID-19 recession in the Eurozone", Μάρτιος 2020] Επί της ουσίας συμπίπτουν με κείνες που είχαν συζητηθεί στην κρίση του 2010-2012. Ευνοούν και οι δυο τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου και βλάπτουν το λαό, μολονότι η μια παριστάνεται σαν να ήταν δήθεν πιο φιλολαϊκή. Θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ιοευρωμόλογα έναντι ιοευρωμνημόνιου. Την πρώτη, που σκόνταψε στη γερμανική άρνηση, πρότεινε αρχικά η Ιταλία, ενώ μετά προώθησε και η Γαλλία μια συμβιβαστική παραλλαγή της. Στη δεύτερη επιμένει η Γερμανία, με στήριξη της Ολλανδίας και λίγων άλλων χωρών.

Ευρωμόλογα μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν. Προτείνεται να εκδίδονται συλλογικά απ' όλα τα μέλη της ΕΕ ή της ευρωζώνης και ν' αποτελούν στο εξής κοινό τους χρέος, για την αποπληρωμή του οποίου θα είναι όλα τα μέλη συνυπεύθυνα. Υποτίθεται (αλλά δεν είναι βέβαιο στις σημερινές περιστάσεις) πως οι επενδυτές, κοινώς οι χρηματιστές και οι πλούσιοι, θα τ' αγοράζουν αξιώνοντας μέτριο επιτόκιο, μεταξύ του χαμηλού (ή και αρνητικού) που τούς εξασφαλίζουν τα γερμανικά ομόλογα και του ψηλού που αποσπούν από τις περιφερειακές χώρες. Έτσι οι περιφερειακές χώρες θα δανείζονται φθηνότερα απ' όταν βγάζουν δικά τους ομόλογα, αλλά οι χώρες του κεντρικού πυρήνα ακριβότερα.

Αυτή η λεπτομέρεια δείχνει και γιατί δεν θέλουν ευρωμόλογα τα ισχυρά κράτη. Δεν είναι απλώς ότι εξυπηρετούν τους τοπικούς τους επενδυτές, οι οποίοι προτιμούν υψηλές

αποδόσεις για τα ομόλογα που αγοράζουν. Επιπλέον τα ευρωομόλογα θα τους κοστίζουν περισσότερο απ' ό,τι αν δανείζονταν μόνα τους, και μάλιστα θ' αφορούν βαρύ φορτίο χρέους. Τρίτο, θ' αφαιρέσουν ένα σημαντικό συγκριτικό τους πλεονέκτημα, δηλαδή τον φθηνότερο τους δανεισμό, με το οποίο στριμώχνουν τις οικονομίες των περιφερειακών χωρών. Θα τα δέχονταν μόνον αν δεν μπορούσαν να κάνουν αλλιώς ή αν εξασφάλιζαν ικανό πολιτικό αντάλλαγμα, λόγου χάρη διάσωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύντομα θα δούμε αν πράγματι βρισκόμαστε σε τέτοια συγκυρία.

Το ευρωμνημόνιο, δηλαδή η γερμανική επιλογή, συζητιέται ως αντίτιμο της χρηματοδότησης των χωρών μελών με πιστώσεις του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), τον οποίο διαχειρίζεται το γνωστό μας αμαρτωλό και ανεξέλεγκτο Γιούρογκρουπ. Με την έγκριση του τελευταίου η ΕΚΤ θα μπορεί ν' αγοράζει απεριόριστα και στοχευμένα ομόλογα των κρατών της ευρωζώνης στη δευτερογενή αγορά, δηλαδή όχι από τα ίδια τα κράτη αλλ' από καπιταλιστές που θα τα έχουν αγοράσει νωρίτερα από τα κράτη και θα θέλουν να τα ξεφορτωθούν. Δεν θα μπορεί δηλαδή να τ' αγοράζει απευθείας από τα κράτη, θα πρέπει πρώτα να παρεμβάλλονται κάποιοι τραπεζίτες οι οποίοι να τα εγκρίνουν, και αν δεν τα εγκρίνουν τα κράτη να οδηγούνται σε κρίση χρέους, όπως συνέβη στη χώρα μας το 2010.

Ωστόσο ο ΕΜΣ διαθέτει μόνο 410 δις, ενώ οι πιστώσεις που συζητούνται για την αντιμετώπιση της επιδημίας (Υποστήριξη Πανδημικής Κρίσης, Pandemic Crisis Support PCS) δεν ξεπερνούν τα 240 δις, μολονότι οι δανειακές ανάγκες προβλέπονται πολλαπλάσιες. Επιπλέον οι ευρωπαϊκοί λαοί δυσφορούν με τους αντιδημοκρατικούς μνημονιακούς όρους (αιρεσιμότητες), και γι' αυτόν το λόγο η Γερμανία έχει αρχίσει να συζητά χαλάρωσή τους. Αλλά είναι αφελής όποιος πιστεύει πως θα δοθούν δάνεια χωρίς τέτοιους όρους

Πολιτική πρόταση, νέοι κοινωνικοί αγώνες

Καμιά από τις δυο “λύσεις”, των ιοευρωομολογών και του ιοευρωμνημονίου, δεν εφαρμόζεται εύκολα. Και οι δυο ευνοούν τους ολιγαρχικούς δανειστές, στους οποίους μάλιστα αναθέτουν αποφασιστικό πολιτικό ρόλο. Τα ομόλογα που θα εκδοθούν είτε συλλογικά (ιοευρωομολογα) είτε από το κάθε κράτος χωριστά (ιοευρωμνημόνιο) θα πρέπει να πείθουν τους επενδυτές ότι θα τους φέρουν κέρδη και θα ξεπληρωθούν. Αν δεν αρέσουν στους επενδυτές, τότε τα ομόλογα δεν αγοράζονται κι επομένως τα κράτη δεν μπορούν να χρηματοδοτήσουν την αντιμετώπιση της επιδημίας. Οι ζωές των λαών στο σύστημά μας κρέμονται απ' ολιγάρχες και χρηματιστές, που δεν χρηματοδοτούν ο,τιδήποτε αν δεν έχουν εγγυήσεις πως θα ξεπληρωθούν και θα κερδίσουν. Αυτήν ακριβώς τη λεπτομέρεια ξεχνούν

ψευτοαριστεροί, όπως ο τέως πρωθυπουργός, ή πάντως ο γραφιάς που του γράφει τα κείμενα, όταν ζητούν, περιγελώντας τους ιθαγενείς, γιατί σίγουρα δεν κοροϊδεύουν τους ευρωκράτες, να εκδοθεί ευρωομόλογο χωρίς αιρεσιμότητες, δηλαδή χωρίς όρους που να διασφαλίζουν ότι θα ξεπληρωθεί ακόμη και αν οι λαοί ματώσουν. [“Άρθρο του Αλ. Τσίπρα στη Le Monde: Για ποιον χτυπάει η καμπάνα (II)”, *Left.gr*] Ακόμη και αν εκδοθεί τέτοιο ομόλογο, ποιός θα το αγοράσει;

Ιοευρωμνημόνια είτε ιοευρωομόλογα, αν εκδοθούν, θα έχουν όρους που θα ματώσουν τους λαούς κρατών χρεωμένων ως το λαιμό -θυμηθείτε ότι το πρώτο μνημόνιο επιβλήθηκε στην Ελλάδα με δημόσιο χρέος 109% του ΑΕΠ, ενώ τώρα προβλέπονται σ’ όλη την Ευρώπη χρέη πάνω από 150%. Για να ξεπληρωθούν τέτοια χρέη ακόμη κι εύποροι λαοί θα πρέπει να πεινάσουν. Με αφορμή και πρόσχημα την επιδημία λοιπόν οι κυβερνήσεις αναζητούν τρόπους για να δρομολογήσουν πρωτοφανούς έκτασης μεταβιβάσεις πόρων κι εξουσίας στο χρηματιστικό κεφάλαιο, μια απαλλοτριωτική συσσώρευση πανευρωπαϊκών διαστάσεων. Η οποία βεβαίως έχει και ρίσκα. Με δυο λόγια, η ταξική σύγκρουση, ακόμη και στις χώρες του ευρωπαϊκού πυρήνα, θ’ αποκτήσει πρωτοφανή μεταπολεμικά ένταση.

Η αριστερά δεν μπορεί να στηρίξει καμιά από αυτές τις δυο λύσεις, ούτε ευρωομόλογα ούτε ευρωμνημόνια, και φυσικά δεν πρέπει να εγκλωβιστεί στη σχετική συζήτηση. Φορείς που θέλουν τη μια ή την άλλη στηρίζουν τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου, προωθούν την απαλλοτριωτική συσσώρευση και την υποδούλωση του λαού, κι εξ ορισμού είναι εχθροί της αριστεράς, ό,τι χρώμα και αν βάφουν τα λάβαρα τους. Μπορείς να είσαι κάτι άλλο, λόγου χάρη φιλελεύθερος, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπορείς να είσαι αριστερός όταν δουλεύεις για τους ολιγάρχες.

Γνωρίζοντας ότι το άμεσο μέλλον προοιωνίζεται κλιμάκωση των πολιτικών και κοινωνικών συγκρούσεων, εμείς πρέπει άμεσα να επεξεργαστούμε πολιτικές προτάσεις ικανές να συσπειρώσουν πλατειά υποστήριξη. Να μιλήσουμε για τα ζητήματα που απασχολούν σήμερα το λαό, και μάλιστα σε γλώσσα που ο λαός να καταλαβαίνει.

Οι ανάγκες των μηνών που έρχονται επιτάσσουν όχι απλή κριτική, αλλά σαφή πολιτική πρόταση. Μια αριστερή πρόταση δεν μπορεί παρά να συμπεριλαμβάνει στοιχεία όπως επίταξη των ιδιωτικών κλινικών κι ενίσχυση του δημόσιου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και συνολικά του δημόσιου τομέα. Επίσης αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια, εξασφάλιση των αναγκαίων σ’ όλο το λαό και στα ταξικά μας αδέρφια που ζουν στη χώρα μας, αξιοπρεπή επιδόματα ανεργίας, ενίσχυση των αυτοαπασχολούμενων και των μικρών επιχειρήσεων ώστε να μην καταστραφούν από το μεγάλο κεφάλαιο που караδοκεί ν’

αποσπάσει το μερίδιο αγοράς τους, μεταβίβαση σε δημόσιους φορείς υπό εργατικό έλεγχο των στρατηγικής σημασίας παραγωγικών κι εμπορικών επιχειρήσεων, επιδίωξη αυτάρκειας σε τρόφιμα και φάρμακα, και σύντομη προσπάθεια όσο το δυνατόν μεγαλύτερης κάλυψης των αναγκών μας σε ζωτικά αγαθά. Πολλοί από τους παραπάνω στόχους θα προάγονταν καλύτερα αν αναπτύσσαμε διεθνιστικό συντονισμό και αλληλεγγύη σε περιφερειακό κι ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτά μάλιστα διευκολύνονται από τις χρονικότητες της επιδημίας και της οικονομικής κρίσης, που πλήττουν όλες τις χώρες περίπου ταυτόχρονα.

Όλα αυτά όμως δεν χρηματοδοτούνται με δανεικά. Σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει οι ζωές μας να υποθηκευτούν στους νεοφεουδαρχικούς όρους ευρωμόλογων κι ευρωμνημόνιων. Αριστερή πρόταση σήμερα σημαίνει πρώτα πρώτα διαγραφή του δημόσιου χρέους και ρύθμιση του ιδιωτικού, έξοδο από ΕΕ κι ευρωζώνη, κι εθνικοποίηση των τραπεζών, τις οποίες έχουμε ήδη πληρώσει στο πολλαπλάσιο της εμπορικής τους αξίας. Δεν πετυχαίνεις τέτοιους στόχους δίχως σκληρές συγκρούσεις, αλλά στους μήνες που έρχονται η ανάγκη θα κάνει τα αιτήματά μας να ηχούν ρεαλιστικά και αναγκαία, όπως πράγματι είναι. Δικό μας καθήκον να τα διατυπώσουμε καθαρά και συγκροτημένα, να βάλουμε τα δυνατά μας για να διαλύσουμε τις ψευδαισθήσεις που καλλιεργεί η ψευτοαριστερά, να κάνουμε τα πάντα για ν' ακουστούν στο λαό, και να οργανώσουμε έγκαιρα την αντίσταση και την αντεπίθεσή του.

πηγή:

<https://www.tiken.net/ioevroomologa-kai-ioevromnimonio-1>

<https://www.tiken.net/ioevroomologa-kai-ioevromnimonio-2>